

TERRY PRATCHETT

Úžasný
Mau®ič

a jeho
vzdělání hlodavci

TERRY
PRATCHETT

Úžasný
Mau®ic*

a jeho:
VZDĚLÁNÍ HLODAVCI

Pozn. překl.: *Otázka je, jak jméno Mauric vyslovovat. Francouzsky by to bylo Móris a anglicky Moris. Náš rádobyšvěták by to vyslovoval pravděpodobně česky s anglickým nátliskem. Pak by to bylo nejspíše Maurek.*

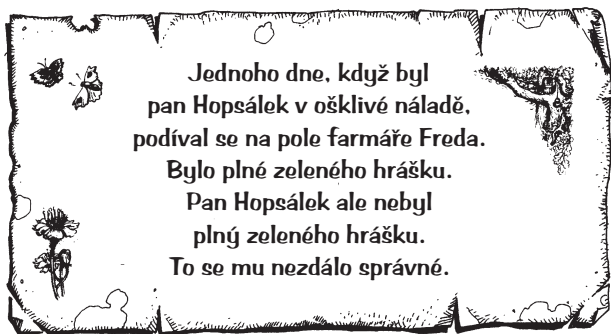
TALPRESS

Copyright © 2001 by Terry a Lyn Pratchett
Translation © 2003 by Jan Kantůrek
Illustrations copyright © 2001 by David Wyatt

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není
dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat
bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-462-8

Kapitola 1

Jednoho dne, když byl
pan Hopsálek v ošklivé náladě,
podíval se na pole farmáře Freda.
Bylo plné zeleného hrášku.
Pan Hopsálek ale nebyl
plný zeleného hrášku.
To se mu nezdálo správné.

Z knihy Jak pan Hopsálek hledal dobrodružství.

Krasy!

Pronásledovaly psy, kousaly kočky, řádily –

Ale to nebylo všechno. Jak říkal úžasný Mauric, byl to prostě příběh o lidech a krysách. To těžké na tom bylo, rozhodnout, kdo jsou vlastně lidé a kdo jsou krysy.

Zlomyslana Pochmurná ovšem říkala, že je to pohádka o pohádkách.

Začalo to – část z toho začala – v poštovním dostavníku, který vyjel z velkých měst v pláních a teď projížděl horami.

Tohle byla ta část cesty, kterou kočí neměl rád. Kli-
katila se hustými temnými lesy a po špatných ces-

tách vedoucích po úbočích hor. Mezi stromy byly neproniknutelné stíny. Někdy měl pocit, že dostavník pronásledují jakési věci či tvorové, kteří se drží právě tak mimo dohled. Naskakovala mu z toho husí kůže.

A na téhle cestě mu naskakovala dvojnásobně velká husí kůže, protože začal slyšet hlasy. Tím si byl jist. Přicházely odněkud zezadu, ze střechy dostavníku, a přece tam nebylo nic, jenom velké poštovní pytle z voskovaného plátna a zavazadla toho mladíka. Rozhodně tam nebylo nic tak velkého, aby se v tom mohla schovat osoba. Jenže tu a tam si byl naprosto jist, že slyší tiché pištivé hlasy, které si něco nesrozumitelně šeptají.

Vezl jediného cestujícího. Byl to světlovlasý mladík, spíš chlapec, sedící zcela opuštěný v prázdném rozkývaném dostavníku a čtoucí knihu. Četl pomalu a nahlas a ukazoval si slova prstem.

„Ubberwald,“ přečetl.

„Vyslovuje se to ýbervald,“ ozval se slabý, poněkud pištivý, ale velmi jasný hlas. „Ty dvě tečky nad u znamenají, že se to písmeno čte jako tvrdé dlouhé y. Jinak ti to ale docela jde.“

„Uuberwald?“

„Existuje něco, čemu se říká přehnaná výslovnost, chlapče,“ řekl další hlas, který zněl dosti ospale. „Ale víš, co je nejlepší na Überwaldu? Je daleko, opravdu velmi daleko od Sto Lat a ještě dále od Pseudopolisu. Je hodně daleko odkudkoliv, kde nám velitel strážě řekl, že když nás ještě jednou chytí, uvaří nás zaživa. A není příliš moderní. Špatné cesty. Je potřeba překonat spoustu hor. Mnoho lidí sem nejezdí. Takže novinky se tady šíří velmi pomalu, chápeš? A prav-

děpodobně tady nemají ani policisty. Hochu, tady můžeme vydělat skutečné jmění!“

„Maurici?“ zeptal se chlapec opatrně.

„Ano, hochu?“

„Nemyslíš, že to, co děláme, je, no vždyť víš... nečestné?“

Chvilku bylo ticho a pak jiný hlas řekl: „Jak to myslíš nečestné?“

„No... vždyť jim bereme jejich peníze, Maurici.“ Dostavník se kýval a skřípěl ve vyjetých kolejích.

„Dobrá,“ řekl neviditelný Mauric, „ale otázka, kterou by sis měl klást, zní: Od koho si vlastně bereme ty peníze?“

„No... většinou je to starosta města nebo městská rada nebo někdo takový.“

„Správně! A to znamená, že je to... co? Už jsem ti to vysvětloval předtím.“

„No...“

„To jsou vládní peníze, chlapče,“ vysvětloval Mauric trpělivě. „Řekni to: vládní peníze.“

„Vládní peníze,“ opakoval chlapec poslušně.

„Správně! A co dělá vláda s penězi?“

„No, oni...“

„Platí jimi vojákům,“ řekl Mauric. „Vede války. Abych ti řekl pravdu, myslím si, že jsme pravděpodobně zabránili mnoha válkám tím, že jsme jim vzali ty peníze a uklidili je tam, kde nikomu neublíží. Určitě by nám dali vyznamenání, kdyby se nad tím zamysleli.“

„Některá z těch měst ale vypadala dosti uboze, Maurici,“ prohlásil chlapec pochybovačně.

„No jasně, jsou to přesně taková místa, která nepotřebují války, chápeš?“

„Dábelský guláš říká, že je to...“ chlapec se soustředil a jeho rty se několikrát pohnuly, než řekl slovo, jehož výslovnost si musel předtím vyzkoušet, „netické.“

„Kchm, to je pravda, Maurici,“ řekl pisklavý hlas. „Dábelský guláš říká, že bychom neměli žít z podvodů.“

„Poslyš, Koktejlová směsi, podvody, to je vlastně to, čím lidé žijí,“ řekl Mauricův hlas. „Jsou pořád tak dychtiví ošidit jeden druhého, že si volí vlády, aby to dělaly za ně. My jim za jejich peníze odevzdáváme hodnoty. Přivalí se na ně strašlivá krysí pohroma, zaplatí krysaře-pištce, krysy následují pištce z města, a hupity dupity, konec pohromy. Všichni jsou šťastní, že už jim nikdo nečurá do mouky, vděčná populace znovu zvolí totéž vedení a nastanou všeobecné oslavy. To jsou podle mého názoru dobře utracené peníze.“

„Jenže ona je postihne krysí pohroma proto, že my chceme, aby si mysleli, že je postihla,“ zazněl hlas Koktejlové směsi.

„No, podívej, má drahá, další věc, na kterou tahle malá vedení dávají peníze, jsou krysaři, jasné? Já vlastně nevím, proč se s váma unavuju, fakticky nevím.“

„Ano, ale my –“

UVědomili si, že dostavník zastavil. Venku zazněl do šumění deště cinkot postrojů. Pak se vůz mírně zakymácel a nakonec se ozval dusot prchajících nohou.

Ze tmy zazněl hlas: „Je tam uvnitř nějaký mág?“

Cestující se na sebe udiveně zadívali.

„Ne!“ odpověděl mladík tím tónem, kdy „ne“ znamená „proč se ptáte?“.

„A co takhle čarodějky?“

„Ani čarodějky.“

„Výborně. A co takhle těžce ozbrojení trollové placení poštovní společnosti?“

„O tom pochybuju,“ ozval se Mauric.

Venku se na okamžik rozhostilo ticho, vyplněné jen zvukem šumícího deště.

„Hm. A co vlkodlaci?“

„A jak vypadají?“ zajímal se chlapec.

„No, vypadají docela normálně až do chvíle, kdy najednou vyrostou, vyraší jim chlupy, vyrostou zuby a obrovské tlapy s drápy a vrhnou se na vás oknem,“ vysvětloval hlas.

„My máme všichni chlupy a zuby,“ odpověděl chlapec.

„Takže *jste* vlkodlaci?“

„Nejsme.“

„Dobrá, dobrá,“ nastala další odmlka, která pustila ke slovu déšť, jako kdyby si mluvčí procházel jakýsi seznam. „Dobrá, teďka upíři. Je vlhká noc a vy byste jistě nechtěli létat v takovém počasí. Jste upíři?“

„Nejsme!“ odporoval hoch. „Jsme všichni naprosťo neškodní!“

„No maucta,“ zamumlal Mauric a zalezl pod sedadlo.

„Tak to se mi ulevilo,“ řekl hlas. „Dneska člověk nikdy nemůže být dost opatrný. Tady kolem žije spousta podivných lidí.“ Pak se v okně objevila přední část nataženého samostřílu a hlas pokračoval: „Vaše peníze a váš život. Je to výměnný obchod dva za jeden, chápete?“

„Peníze jsou ve vaku na střeše,“ ozval se Mauricův hlas odněkud od podlahy.

Lupič se rozhlédl temným vnitřkem dostavníku. „Kdo to řekl?“

„Ehm, to já,“ odpověděl hoch.

„Nevšiml jsem si, že by se ti pohybovaly rty, mládenče!“

„Peníze jsou ve vaku na střeše. V bedně. Ale kdybych byl vámi, tak bych to nedělal –“

„Ha, ha, to věřím, že ty bys to nedělal,“ uchechtl se lupič. Jeho maskovaná tvář zmizela z okénka.

Chlapec vzal do ruky píšťalku, která ležela na sedadle vedle něj. Byla to obyčejná píšťalka, které se říká šestáková, i když dnes už si nikdo nepamatoval, kdy opravdu stála jenom šesták.

„Zahraj Lupič a násilník, chlapče,“ řekl Mauric tiše.

„A nemohli bychom mu prostě ty peníze dát,“ ozval se hlas Koktejlové směsi. Byl velmi slabý.

„Peníze jsou tady proto, aby je lidé dávali nám,“ odpověděl Mauric vážně.

Nad hlavami slyšeli, jak o střechu povozu skřípe bedna, kterou lupič stahoval dolů.

Chlapec poslušně zvedl píšťalku a zahrál několik not. Pak se ozvala celá řada zvuků. Zaskřípění, náraz, jakési šoupání a nakonec velmi krátký výkřik.

Když se znovu rozhostilo ticho, vylezl Mauric znovu na sedadlo a vystrčil hlavu do temné a deštivé noci. „Chytrý člověk,“ řekl. „Citlivý. Čím víc se budeš bránit, tím bolestivěji koušou. Zatím asi nemáš ani prokousnutou kůži? Výborně. Popojdi kousek dopředu, abych na tebe viděl. Ale opatrně, ano! Nestojíme o to, aby tady někdo zpanikařil, že?“

Lupič se objevil ve světle kočárových luceren. Šel

velmi pomalu a opatrně, s nohama daleko od sebe. Tiše přitom sténal.

„Á, tak tady tě máme,“ řekl Mauric vesele. „Vlítly ti nohavicí rovnou do gatí? Je to tak? To je typický kryší trik. Jenom kývni, protože je nechceme poplašit. Bůh ví, jak by to mohlo dopadnout.“

Lupič velmi pomalu přikývl. Pak se mu oči rozšířily úžasem. „Ty jsi kočka?“ zamumlal. Pak se mu pohled zkřížil a on zalapal po dechu.

„Řekl jsem ti, abys mluvil?“ řekl Mauric. „Myslím, že jsem nic takového neřekl, že ne? Kočí utekl, nebo jsi ho zabil?“ Mužova tvář se ani nepohnula. „Á, jak vidím, pán se učí rychle. To se mi na lupičích líbí,“ řekl Mauric. „Tak, a teď můžeš odpovědět.“

„Utekl,“ odpověděl lupič chraptivým hlasem.

Mauric strčil hlavu zpátky do kočáru. „Tak co teď,“ řekl. „Kočár, čtyři koně a pravděpodobně nějaké ty cennosti v poštovních pytlích... odhadoval bych to tak na tisíc tolarů. Možná víc. Ten kluk by mohl kočírovat. Stálo by to za pokus.“

„To by byla krádež, Maurici,“ řekla Koktejlová směs. Seděla na sedadle vedle chlapce. Koktejlová směs byla krysa.

„No, ne zrovna krádež jako taková,“ řekl Mauric. „Spíš něco jako nález. Kočí utekl, takže je to něco, jako kdybychom kočár zachránili. Hele, to je nápad, mohli bychom kočár vrátit za odměnu. To je mnohem lepší. A taky legální. Zkusíme to?“

„Lidé by se vyptávali na příliš mnoho věcí,“ řekla Koktejlová směs.

„Když tady vůz necháme jen tak stát, stejně ho nakonec někdo ukradne,“ mňoukl Mauric. „Odveze

ho nějaký zloděj! Bylo by lepší, kdybychom si ho vzali sami? My nejsme zloději.“

„Necháme ho tady, Maurici,“ řekla Koktejlová směs.

„V tom případě ale pojďme ukrást lupičovi toho koně,“ řekl Mauric, jako kdyby noc neskončila správně, kdyby alespoň něco neukradli. „Okrást zloděje, to není krádež, protože se to ruší.“

„Nemůžeme tady stát celou noc,“ řekl mladík Koktejlové směsi, „v tom má pravdu.“

„To je pravda!“ řekl naléhavě lupič. „Nemůžete tady stát celou noc!“

„To je pravda,“ ozval se sbor hlasů z jeho kalhot, „nemůžeme tady zůstat celou noc!“

Mauric si povzdechl a vystrčil znovu hlavu z okna. „Tak jo,“ řekl. „Uděláme to takhle. Ty tady zůstaneš úplně nehybně stát a budeš se dívat přímo před sebe. Nepokusíš se o žádný trik, protože jestli ano, stačí, abych řekl jediné slovo –“

„Neříkej to slovo!“ zvolal lupič ještě naléhavějším tónem.

„Dobrá,“ přikývl Mauric, „a vezmeme si tvého koně, což bude tvůj trest, a ty si můžeš vzít dostavník, protože to bude krádež a krást mohou jenom lupiči. V pořádku?“

„Cokoliv řekneš, platí!“ souhlasil lupič, ale pak ho něco napadlo a spěšně dodal: „Ale, prosím tě, neříkej nic!“ Pohled upíral přímo před sebe. Viděl, jak chlapec s kocourem vystupují z vozu. Slyšel za sebou různé zvuky, když si brali jeho koně. A vzpomněl si na svůj meč. Je pravda, pomyslel si, že mu nakonec zůstane celý poštovní kočár, ale i v něm bylo něco, čemu se říká profesionální čest.

„Dobrá,“ ozval se kocourův hlas po chvílce. „My všichni teď odjedeme a ty nám slíbíš, že než budeme pryč, ani se nepohneš. Slibuješ?“

„Dávám vám své zlodějské slovo,“ řekl lupič a pomalu spouštěl ruku k rukojeti meče.

„Tak dobrá. My ti rozhodně věříme,“ řekl kočičí hlas.

Muž cítil, jak mu kalhoty povolují, když krysy vyběhly nohavicemi ven, a pak zaslechl cinkot postroje. Okamžik ještě vyčkal, pak se rychle otočil, vytasil meč a rozběhl se kupředu. Spíš se pokusil rozeběhnout kupředu. Rozhodně by nenarazil obličejem tak prudce a tvrdě, kdyby mu předtím někdo nepozorovaně nesvázal tkaničky u bot.

Říkali o něm, že je úžasný. Úžasný Mauric, říkali. Nikdy nestál o to, být úžasný. Prostě se to jen tak stalo.

Že se děje něco zvláštního, si uvědomil po obědě jednoho dne, když se podíval na svůj odraz v kaluži a pomyslel si: *to jsem já*. Nikdy předtím si *sám sebe* neuvědomoval. Bylo pochopitelně velmi těžké vybatvit si, jak myslel *předtím*, než se stal úžasným. On měl dojem, že v té době se jeho myšlenky podobaly guláši.

A pak tady byly krysy, které žily pod hromadou odpadků v jednom koutě jeho území. Pochopil, že krysy mají jakési vzdělání, když jednu z nich ulovil a ona mu řekla: „Nemohli bychom si o tom pohovořit?“ V tom okamžiku mu část jeho nového úžasného mozku oznámila, že dost dobře nemůžete sníst někoho, kdo umí mluvit. Alespoň dokud nevyslechnete, co vám chce říci.

Ta krysa byla Koktejlová směs. Nebyla jako ostatní krysy. Stejně tak, jako byl jiný i Ďábelský guláš, Zakázaný vstup, Černý přeliv, Šunkoflek, Velká úspora, Toxický odpad a všichni ostatní. Jenže ani Mauric už nebyl jako ostatní kočky.

Ostatní kočky byly najednou *hloupé*. Mauric se začal místo s kočkami kamarádit s krysami. Mohl si s nimi alespoň popovídat. Vycházel s nimi skvěle, pokud měl na paměti, že nesmí sežrat žádnou krysu, kterou znají.

Krysy na druhé straně strávily hodně času starostmi a přemýšlením o tom, *proč* jsou najednou tak chytré. Mauric to považoval za plýtvání časem. Věci se prostě stávají. Jenže krysy mluvily pořád dokola o tom, jestli to nemohlo být něco v té hromadě odpadků, kam chodily žrát, ale Mauric věděl, že jeho proměnu to v žádném případě nevysvětlí, protože *on* odpadky nikdy nežral. A už vůbec by byl nežral odpadky *z té* hromady, protože věděl, odkud pochází...

On sám si myslel, že krysy jsou omezené. Chytré, to ano, ale *omezené*. Mauric žil na ulicích celá léta a z uší mu zbývaly sotva pahýly, jizvy měl i na čenichu a byl *mazaný*. Při chůzi se nafukoval tak, že kdyby se nehlídal, byl by se možná vznášel. Když naježil ocas, lidé ho museli *obcházet*. Byl si jistý, že k tomu, aby dokázal žít čtyři roky na ulicích, které se hemžily psími gangy a kožešníky na volné noze, jeden *musí* být mazaný.

A taky bohatý. Trvalo nějakou dobu, než krysám vysvětlil tohle, ale Mauric se toulal městem dlouho a zjistil, jak věci fungují. Proto říkal, že peníze otvírají všechny zámky a jsou klíčem ke všemu.

Pak jednoho dne uviděl přihlouplého chlapce, kte-

rý hrál na flétnu a měl před sebou čepici, do níž mu lidé házeli drobné mince. V tom okamžiku dostal nápad. Úžasný nápad. Z ničeho nic, pic ho, a byl tady. Krysy, přihloupě vyhlížející hoch...

A Mauric řekl: „Hej, ty přihloupý kluku! Nechtěl by sis vydělat pěkný balík... ale houbeles... kam koukáš... jsem tady *dole*...“

Když lupičův kůň vyšel z hustého lesa nad průsmykem, začínalo svítat. Hoch mu u vhodného stromu přitáhl otěže.

Dole se rozkládalo říční údolí a na jedné jeho straně se pod skalními útesy choulilo městečko.

Mauric se vyhrabal ze sedlové brašny a protáhl se. Hloupě vyhlížející hoch pomáhal z druhé brašny krysám. Strávily cestu namačkány na penězích. Protože byly slušné, ani jedna z nich neřekla, že to bylo hlavně proto, aby žádná nemusela spát v téže brašně jako kočka.

„Jak se jmenuje to hnízdo, hochu?“ zeptal se Mauric, který seděl na kameni a pozoroval město. Za nimi krysy vytvořily hlouček a počítaly peníze, které stávēly do sloupků vedle koženého váčku. Dělal to každý den. Přestože Mauric neměl žádné kapsy, bylo na něm něco, co nutilo všechny kolem něj, aby si počítali drobné tak často, jak to jen bylo možné.

„Jmenuje se Bad Spritz,“ odpověděl hoch, který nahlédl do průvodce.

„Kchm... a neznamená to Bad v cizí řeči špatný?“ ozvala se Koktejlová směs, která zvedla hlavu od peněz. „Neměli bychom se mu raději vyhnout?“

„Pch, jenže to je v jiné cizí řeči, v téhle to znamená lázeň, jasné?“

„Takže ono se to vlastně jmenuje Lázeň Spritz?“ ptal se Zakázaný vstup.

„Ano, ne, ne tak docela...“ Úžasný Mauric zaváhal, ale jen na chvíli. „Říkají tomu lázeň, protože tady mají lázeň. Je to moc zaostalé místo, tohle městečko. Tady kolem moc lázní není. Ale oni jednu mají a jsou na ni hrozně pyšní, takže chtějí, aby o tom kdekdo věděl. Nejpiš by sis musel koupit lístek, už kdyby ses na ni chtěl jen podívat.“

„Je to *pravda*, Maurici?“ zeptal se Ďábelský guláš. Zeptal se velmi slušně, ale bylo jasné, že ve skutečnosti říká „já tomu nevěřím, Maurici“.

„No ano... Ďábelský guláši.“ S Ďábelským gulášem to nebylo snadné, ten snad ani neměl existovat. Za starých časů, pomyslel si Mauric, by krysu tak malou, bledou a obecně špatně vyhlížející ani nesežral. Díval se na malého krysího albína se sněhově bílou srstí a červenýma očima. Ďábelský guláš mu pohled neoplácel, protože byl silně krátkozraký, spíše slepý. Je samozřejmě jasné, že částečná slepota není příliš velkým handicapem pro tvora, který většinu času prožije v temnotě a navíc má dokonalý čich. Tedy pokud tomu Mauric rozuměl, pak čich, který byl lepší než zrak, sluch a chuť dohromady. Tak například, kdykoliv spolu mluvili, krysák se vždycky obrátil obličejem k Mauricovi a díval se jeho směrem. Bylo to až neuvěřitelné. Mauric znával slepou kočku, která každou chvíli narazila do nějakých dveří, ale to se Ďábelskému guláši nikdy nestalo.

Ďábelský guláš nebyl hlavní krysa. To byl Šunkoflek. Šunkoflek byl velký a divoký, mírně prašivý a nebyl si jistý tím, zda se mu líbí ono nové myšlení, k němuž se nechtěl dostat. *Byl* si jistý tím, že se mu

nelíbí to, že vedou rozhovory s kočkou. Když se krysy Přeměnily, jak to nazývaly, měl už dost let a říkal, že je příliš starý na to, aby se měnil. Rozhovory s Mauricem přenechával Ďábelskému guláši, který se narodil těsně po Přeměně. A ten malý krysák byl chytrý. Neuvěřitelně chytrý. Když Mauric jednal s Ďábelským gulášem, potřeboval všechny své triky.

„Je úžasné, co já všechno vím,“ řekl Mauric a pomalu na Ďábelského guláše zamrkal. „No, v každém případě je to pěkné městečko. A připadá mi bohaté. Takže, my teď uděláme tohle –!“

„Kchm...“

Ten zvuk Mauric *nenáviděl*. Jestliže bylo něco horšího než některá z těch zvláštních otázek, které dokázal položit Ďábelský guláš, pak to bylo tohle slabé odkašlání Koktejlové směsi. Bylo signálem, že se Koktejlová směs chystá tichým hlasem říci něco, co ho zase rozčílí.

„No?“ řekl prudce.

„A *musíme* v tom všem opravdu pokračovat?“ zeptala se.

„Vlastně... samozřejmě nemusíme,“ odpověděl Mauric. „Já tady vůbec nemusím být. Já jsem *kočka*, nemám pravdu? A kočka s mým nadáním? Ohó! Mohl bych si najít fakticky žůžo prácičku u nějakýho věštce nebo zaklínače. Nebo u břichomluvce. Je *nekonečná* řada věcí, které bych mohl dělat, protože lidi mají *rádi* kočky. Ale díky tomu, že jsem neuvěřitelný, abyste věděli, *hloupý* a k tomu ještě *dobrosrdečný*, rozhodl jsem se, že pomůžu partě hlodavců, kteří, a tady budme upřímní, nepatří mezi lidmi k oblíben-cům číslo jedna. Někteří z vás,“ pokračoval a loupł žlutým okem po Ďábelském guláši, „mají takovou

představu, že byste se měli odstěhovat na nějaký opuštěný ostrov a založit tam něco jako vlastní kryší civilizaci, což, jak si myslím, je velmi *obdivuhodné*, ale k tomu potřebujete... Co jsem řekl, že potřebujete?“

„Peníze, Maurici,“ přikývl Ďábelský guláš, „ale –“

„Peníze. Správně. Protože za peníze dostanete co?“ rozhlédl se po kryších. „Začíná to ,l‘,“ napovídal.

„Lodě, Maurici, jenže –“

„A pak je tady všechno to nářadí, které budete potřebovat, a zásoby, a kromě toho ještě –“

„Vždyť tam jsou kokosové ořechy,“ vskočil mu do řeči hloupý hoch, který leštil svou flétnu.

„Ale? Někdo tady mluvil?“ zavrčel Mauric. „Co ty o tom víš, hochu?“

„Kokosové ořechy se sem vozí z opuštěných ostrovů, protože tam se seženou. Povídal mi to ten člověk, co je prodává,“ trval na svém hoch.

„Jak se tam seženou?“ zeptal se Mauric, který toho o kokosových ořeších mnoho nevěděl.

„To já nevím, prostě je tam dostaneš.“

„Aha, ty si snad představuješ, že tam rostou na stromech, nebo tak nějak, co?“ ušklíbl se Mauric jízlivě. „Páni, já bych rád věděl, co byste si vy všichni počali beze... no, ví to někdo?“ Rozhlédl se po skupince. „Začíná to na ,M‘... no?“

„Bez tebe, Maurici,“ odpověděl i za ostatní Ďábelský guláš. „Jenže podívej, my si doopravdy myslíme, že –“

„No?“ nadhodil Mauric.

„Kchm,“ ozvala se Koktejlková směs. Mauric zasténal. „Ďábelský guláš tím chce říci,“ vysvětlovala krysa, „že všechny ty krádeže zrní a sýrů a vyhlodávání

děř do stěn nejsou... prostě..." Pak upřela pohled Mauricovi do žlutých očí a dokončila: „...*morálně* správné.“

„Ale to přece normálně dělají *všechny* krysy!“ zvolal Mauric.

„Jenže my cítíme, že *my* bychom to dělat neměli,“ vysvětloval mu Ďábelský guláš. „My bychom si měli ve světě vybudovat svou vlastní cestu!“

„Ale, ale, ale!“ prohlásil Mauric a vrtěl při tom hlavou. „Vzhůru na ostrov, jo? Ať žije Krysí království! „Nechci se vám posmívat,“ dodával rychle. „Každý potřebujeme mít svůj malý sen.“ A na to Mauric opravdu věřil. Když jeden věděl, co lidé opravdu, ale *opravdu chtějí*, tak je skoro dokázal kontrolovat.

Někdy přemýšlel, o čem asi sní hloupý chlapec. Pokud Mauric věděl, tak nejspíše o ničem, chtěl jen, aby ho nechali hrát na jeho písťalku a dali mu pokoj. Ale... občas to bylo jako s těmi kokosovými ořechy. Až příliš často hoch přicházel s poznámkami a výroky, které naznačovaly, že celou dobu poslouchá. Takoví lidé se špatně řídí.

Jenže kočky jsou v řízení lidí moc dobré. Zamňoukání tady, zapředení tam, slabé přitlačení drápkem... a Mauric o tom nikdy nemusel přemýšlet ani *předtím*. Kočky nemusí přemýšlet. Těm stačí vědět, co chtějí. Myšlení už musí odvést lidé. Od toho tady jsou.

Mauric zavzpomínal na ty staré dobré časy předtím, než mu v hlavě začaly vybuchovat myšlenky jako ohňostroji. Stačilo, aby se objevil u dveří univerzitní kuchyně a tvářil se sladce, a pak museli *kuchaři vymyslet*, na co má chuť. Úžasné! Říkali věci jako: „A chtěl by kocourek misticu mlíčka? Nebo raději sladkou sušenku? A co takhle pár hezkých odřezků

masíčka, co?“ a jediné, co musel Mauric dělat, bylo vyčkat, až zazní zvuk, o němž věděl, že znamená třeba „krutí stehno“ nebo „mleté jehněčí“.

Byl si však jistý, že nikdy nesežral nic kouzelného. Nic takového jako například „magické kuřecí drůbky“ neexistuje, že ne?

To krysy se nacpaly kouzelným žrádlem. Hromada, které říkaly „doma“ a taky „oběd“, se tyčila za univerzitou, a chtěj nebo ne, přece jen to byla univerzita pro mágy. Ten starý Mauric si lidí, kteří v rukou nedrželi talířky, misky nebo alespoň kousek žrádla, příliš nevšímal, ale uvědomoval si, že ti velcí a objemní muži ve špičatých kloboucích často dělají velmi podivné věci.

A teď věděl i to, co dělají s věcmi, pro které už nemají využití. Když je nepotřebují, hodí je přes zeď. Všechny ty staré otrhané knihy zaklínadel, kapkami olepené zbytky svíček, zelený rosol, vyškrabaný ze dna kotlíků, a fialově světélkující usazenina z křivule, to vše končilo na velké hromadě společně s plechovkami od konzerv, dřevěnými bedýnkami a kuchyňským odpadem. Samozřejmě, že tam mágové dali tabulky s nápisy jako „TOXICKÝ ODPAD!“ nebo „POZOR! ZAKÁZANÝ VSTUP!“, ale krysy v těch dnech ještě neuměly číst a kapkami olepené konce svíček jim *chutnaly*.

Z té hromady Mauric nikdy nesežral jediné sousto. Občas zpytoval svědomí a kladl si stejnou otázku, ale byl si opravdu *jistý*. Vždycky byl přesvědčený o tom, že „Nikdy nežer nic, co světélkuje!“ není špatné motto do života.

Jenže i on se změnil na inteligentního tvora, a to zhruba ve stejném čase jako krysy. Byla to nepronik-

nutelná záhada. Od té doby dělal to, co kočky dokázaly vždycky. Řídil a usměrňoval lidi. Teď se jako lidé daly počítat i některé krysy. Jenže lidé jsou lidé, i když mají čtyři nohy a dávají si jména jako Ďábelský guláš, což je přesně ten typ jména, který si dáte, když se naučíte číst dřív, než zjistíte, co všechna ta napsaná slova znamenají, a čtete nálepky a poznámky na starých, orezlých plechovkách a dáváte si jména hlavně podle toho, jak to zní.

Potíž s myšlením byla v tom, že jak s ním jednou začnete, tak už se ho nezbavíte. Podle Mauricova názoru ovšem krysy myslely zbytečně mnoho. Už sám Ďábelský guláš byl dost nepříjemný, ale byl natolik zaměstnán hloupými myšlenkami o tom, jak by si krysy měly vybudovat na nějakém vhodném místě svou vlastní zemi, že si s ním Mauric většinou dokázal poradit. Nejhorší byla Koktejlová směs. Vůbec na ni totiž nezabíral oblíbený Mauricův trik, a sice hovořit tak dlouho a rychle, že se lidé nedostali ke slovu a dali se zmást.

„Kchm,“ ozvala se teď znovu, „my si myslíme, že tohle by mělo být naposled.“

Mauric na ni upřel pohled. Ostatní krysy o kousek ustoupily, ale Koktejlová směs jeho pohled neohroženě opětovala.

„Tohle prostě musí být naposled, kdy hrajeme to hloupé představení ‚Krysí pohroma‘,“ pokračovala Koktejlová směs. „A to je konečné rozhodnutí.“

„A co si o tom myslí Šunkoflek?“ zajímal se Mauric. Obrátil se ke krysímu náčelníkovi, který je pozoroval. Vždycky bylo dobře obrátit se na Šunkofleka, když se Koktejlová směs snažila dělat obtíže, protože Šunkoflek ji neměl ani trochu v lásce.

„Co myslíš tím ‚myslí?‘“ zamračil se Šunkoflek.

„Já... pane, myslím, že by se mělo s tím trikem přestat,“ řekla Koktejlová směs a nervózně skláněla hlavu.

„Aha, tak ty si *myslíš*, co?“ ušklíbl se Šunkoflek. „V dnešních dnech kdekdo myslí. A *já* si myslím, že je toho myšlení zbytečně moc, to si myslím *já*. Když jsem byl mladý, nikoho z nás ani *nenapadlo* myslet. Kdybychom o všem byli přemýšleli, nikdy bychom nic neudělali.“

Pak vrhl ošklivý pohled i na Maurice. Šunkofleka neměl Mauric rád. Neměl rád skoro nic z věcí a osob pocházejících z doby po Přeměně. Mauric dost často přemýšlel o tom, jak dlouho ještě Šunkoflek vydrží na vůdcovském postě. Neměl rád myšlení. Patřil do doby, kdy stačilo, když byl vůdce kryš velký a nedůtklivý. Svět se teď na něj pohyboval příliš rychle, což ho rozčilovalo.

Teď už ani tak nevedl, jako byl postrkován.

„Já... kchm... Ďábelský guláš, pane, věří, že bychom měli začít myslet na to, kde a jak se usadit, pane,“ držela se svého Koktejlová směs. Mauric se zasmušil. Koktejlovou směs by Šunkoflek neposlouchal a ona to dobře věděla, ale Ďábelský guláš byl mezi krysy téměř to, čemu by lidé mezi sebou říkali mág, a naslouchaly mu dokonce i ty největší krysy.

„Myslel jsem, že se vplížíme na nějakou loď a najdeme si někde příhodný ostrov,“ naklonil Šunkoflek hlavu ke straně. „Lodě, to jsou přesně ty správné věcičky pro krysy,“ dodal souhlasným tónem. Pak pokračoval, přičemž vrhal lehce nervózní a poněkud dotčené pohledy na Ďábelského guláše. „A naši lidé

mi pořád říkají, že potřebujeme ty věcičky... tyhle... peníze, protože teď, když umíme *myslet*, měli bychom se chovat eci... etin...”

„Eticky, pane,“ pomohl mu Ďábelský guláš.

„Což mi zní jako něco, co není pro krysy. Ale jak se zdá, moje mínění tady příliš mnoho neznamená,“ dokončil nevrle Šunkoflek.

„Peněz máme dost, pane,“ odpověděla mu Koktejlová směs. „Už máme spoustu peněz. *Máme* už spoustu peněz, Maurici.“ Nebyla to otázka, bylo to spíše něco jako obvinění.

„Nó... když říkáš *spoustu*...“ začal Mauric opatrně.

„Abych to řekla přesně, máme dokonce víc peněz, než jsme si mysleli,“ pokračovala stejným tónem hlasu Koktejlová směs, která se nedala zmást. Tón jejího hlasu byl velmi uctivý, ale hlas neutichal a kladl všechny ty špatné otázky. Špatné otázky byly pro Maurice samozřejmě ty, o nichž doufal, že je nikdo nepoloží. Koktejlová směs si znovu odkašlala svým charakteristickým způsobem. „Důvod, proč říkám, že máme více peněz, než jsme mysleli, je v tom, že ty jsi, Maurici, říkal, že to, čemu se říká ‚zlaté peníze‘, září jako měsíc a to, čemu se říká ‚stříbrné‘, zase jako slunce a ty že si necháš všechny ty ‚stříbrné‘. A my jsme zjistili, že je to naopak. To stříbrné peníze září jako měsíc.“

Mauric si pomyslel ošklivé slovo v kočičím jazyce, a těch bylo opravdu mnoho. K čemu je vzdělání, pomyslel si pak, když lidi i potom, co ho získají, chodí ven a používají ho?

„Takže si myslíme,“ obrátil se Ďábelský guláš k Šunkoflekovi, „že po téhle akci bychom si měli rozdělit peníze a jít si každý svou cestou. Kromě toho, začíná

být nebezpečné opakovat jeden a ten samý trik neustále dokola. Měli bychom toho nechat, dokud je čas. Navíc tudy teče řeka, po níž bychom se mohli dostat k moři.“

„Ostrov bez lidí nebo *krllrrt* koček by bylo hezké místo,“ přikývl Šunkoflek.

Mauric nedovolil, aby mu zmizel úsměv z obličeje, přestože věděl, co *krllrrt* znamená.

„A navíc bychom neradi zdržovali Maurice od jeho skvělého nového zaměstnání u věštce,“ doplnila Koktejlová směs.

Mauricovi se zúžily zorničky. Ještě chvilku a byl by málem porušil své železné pravidlo, že nesežere nikoho, kdo mluví. „A co ty, hochu?“ zeptal se a zvedl hlavu k chlapci s hloupým výrazem na tváři.

„Mně to nevadí,“ odpověděl hoch.

„Nevadí ti *co*?“ naléhal Mauric.

„No, mně nevadí nic, vážně,“ odpovídal hoch. „Dokud mi nikdo nezakazuje hrát na flétnu.“

„Musíš ale myslet na svou budoucnost!“ upozorňoval ho Mauric.

„Já myslím,“ přikývl hoch. „V budoucnosti bych chtěl hrát na svou flétnu. Hrát na flétnu nic nestojí. Ale krysy mají nejspíš pravdu. Už několikrát jsme unikli jen o chlup, Maurici.“

Mauric vrhl na chlapce rychlý pohled, aby zjistil, zda si náhodou nedělá legraci, ale něco takového hoch nikdy předtím neudělal. Mauric se vzdal. No, on se doopravdy nevzdal, protože by se byl nikdy nedostal tam, kde byl, kdyby se byl vzdal při prvních potížích. Prostě je odsunul stranou. Nakonec se to skoro vždycky nějak vyvrbilo. „Dobrá, tak jo,“ přikývl. „Uděláme to ještě jednou a pak rozdělíme pe-

níze na tři díly. Fajn. V tom nevidím žádný problém. Ale když to má být naposled, tak bysme to měli udělat tak, aby na nás hodně dlouho vzpomínali, co říkáte?“ vesele se zašklebil.

Pro krysy, právě proto, že byly krysy, nebyl pohled na šklebící se kočku právě příjemný, ale pochopily, že se došlo k velkému rozhodnutí. Většina z nich si tiše oddechla.

„Tak, tohle ti *vyhovuje*, hochu?“ zeptal se Mauric.

„Budu potom moci hrát na svou flétnu?“ ujišťoval se chlapec.

„Jasně.“

„Tak dobře,“ přikývl chlapec.

Peníze blýskavé jako měsíc i ty blýskavé jako slunce byly vráceny do svého vaku. Krysy odvěkly vak do hlubokého křoví a tam ho zahrabaly. Nikdo nedokáže zahrabat peníze tak jako krysy a mimo to se stejně nevyplatí brát si s sebou do města víc peněz.

Ještě tady byl kůň. Byl to cenný kůň a Mauric ho jen opravdu velmi nerad pouštěl. Ale jak upozornila Koktejlová směs, byl to lupičův kůň s výjimečně zdobeným sedlem a udidlem. Mohlo by být nebezpečné pokusit se ho ve městě prodat. Lidé by si ho mohli všimnout a začali by mluvit. Mohlo by to přitáhnout pozornost představených města. A tohle nebyl čas, kdy by bylo příjemné mít v patách strážce.

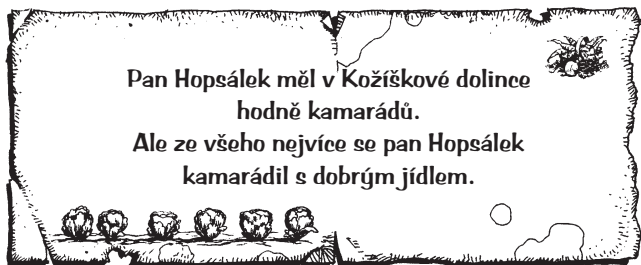
Mauric došel na kraj balvanu a znovu se zadíval dolů na město, které se právě v paprscích ranního slunce probouzelo. „Takže z toho uděláme opravdu *velký* podnik, ano?“ řekl, když se krysy vrátily. „Chci slyšet maximum kvikotu a vidět spoustu čenichů vystrčených tuhle a támhle a taky čurání do jídla a tak dál, jasný?“

„My si myslíme, že čurání do jídla není doopravdy –“ začal Ďábelský guláš, ale Koktejllová směs řekla „kchm“, takže Ďábelský guláš pokračoval: „No ale pokud je to naposled, tak...“

„Já močil na všechno od chvíle, kdy jsem se vyhrabal z hnízda,“ přerušil ho Šunkoflek. „A teď mi bude někdo vykládat, že se to nemá. Jestli je tohle to vaše *myšlení*, pak jsem rád, že nemyslím.“

„Musí zůstat úplně pať,“ rozechříval se Mauric. „Krysy? Oni si tady myslí, že vědí, *co* jsou to krysy? Potom, co zažijou *nás*, si o tom budou vyprávět báje a pověsti!“

Kapitola 2

Z knihy Jak pan Hopsálek hledal dobrodružství.

Takový byl plán.

A byl to dobrý plán. Dokonce i krysy, i sama Koktejlová směs, musely připustit, že funguje.

Každý věděl, co je to krysí pohroma. Existovalo mnoho vyprávění o pištcích-krysařích, kteří si vydělávali na živobytí tím, že chodili od města k městu a zbavovali je krysí pohromy. Samozřejmě to nebyly jen krysy, co se přemnožovalo – někdy se přemnožili hráči na tahací harmoniku, kuličky upevněné na niti nebo želvy –, ale o krysách každý věděl.

A v tom to bylo. Kromě toho jste na krysí pohromu nepotřebovali mnoho krys, rozhodně ne, když věděly, jak na to. Jediná krysa, která vykoukla hned tam a hned zase tady, ve vhodnou chvíli hlasitě zakvi-

čela, vykoupala se v čerstvé smetaně a učurla si do mouky, mohla být sama o sobě pohromou.

Stačilo několik dní podobné činnosti a bylo až neuvěřitelné, jak rádi lidé viděli přihlouplého chlapce s jeho kouzelnou píšťalkou. A jak pak žasli, když začal hrát a krysy vylézaly z děr a následovaly ho ven z města. Byli tak překvapení, že si nikdo z nich neuvědomil, a tedy ani nepřemýšlel o tom, proč jich vlastně není ani celá stovka.

A byli by *teprve* překvapeni, kdyby zjistili, že se krysy a krysař sejdou ve křoví za městem s kočkou a slavnostně si rozdělí peníze.

Když Mauric s chlapcem vešli do města, Bad Spritz se právě probouzel. Nikdo je neobtěžoval, i když Mauric budil poměrně velký zájem. S tím si hlavu nelámal. Věděl, že je zajímavý. Kočky stejně chodily, jako kdyby jim patřilo všechno kolem, a svět byl plný hloupě vypadajících hochů, takže lidé neměli důvod sbíhat se jen proto, aby viděli další dva takové.

Vypadalo to, jako kdyby měl být dnes trh, ale stánků nebylo mnoho a většinou se na nich prodával... hm... póvl. Staré pánve, hrnce, obnošené boty... věci, které lidé prodávají, když opravdu nutně potřebují peníze.

Mauric viděl na cestách ostatními městy hodně trhů a věděl, jak by měly takové trhy vypadat.

„Měly by tady být tlusté ženské a prodávat kuřata,“ řekl. „A taky lidi, co prodávají sladkosti pro děti a barevné pentle. Žongléři a klauni. A při troše štěstí i kejklíř s lasičkou.“

„Nic takového tady není. Podle toho, jak to vypadá, by se tady sotva vůbec dalo co koupit,“ uvažoval